

مطالعات اسلام‌شناسی و شیعه‌شناسی

در دانشگاه‌های ایالات متحده آمریکا

محمّد روحانی*

همایش‌های بین‌المللی در سال‌های ۱۹۹۳ و ۱۹۹۴ برگزار گردیده‌اند که توضیحات اجمالی آن‌ها خواهد آمد. اولین مدیر مؤسسه، آقای دکتر رافائل (Raphael) بود که از سال ۱۹۸۱ تا ۱۹۸۵ در این مقام ایفای نقش نمود. سپس استاد ویلیام برینر (William Brinner) از دانشگاه «برکلی» به عنوان مدیر و عضو هماهنگ‌کننده مجلات و منشورات مؤسسه مشغول به فعالیت شد و تا سال ۱۹۹۱ و همزمان با ورود دکتر ست وارد (Seth Ward) فعالیت نمود. دکتر وارد تاکنون کلیه اختیارات مؤسسه را به عهده دارد.

دانشگاه دنور (Denver University)

«مؤسسه مطالعات اسلام و یهود» در سال ۱۹۸۱ توسط مدیران و مسئولان مرکز مطالعات یهود در دانشگاه «دنور» تأسیس شد. هدف از تشکیل این مؤسسه تقریب ادیان و دست‌یابی به مشترکات و مفترقات دو دین است. این مؤسسه دارای بخش آموزشی در مقاطع کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترا می‌باشد.

تاکنون در این مؤسسه چند همایش بین‌المللی برگزار شده و مجموعه مقالات ارائه شده از سوی استادان و علمای ادیان در چند مجلد منتشر گردیده است. این

*. کارشناس مترجمی زبان انگلیسی.

طریق امور مالی مجمع تقریب بین مذاهب و دپارتمان جوامع یهودی آمریکا حمایت گردیدند.

دروس بخش آموزش

از دروس مهمی که در بخش آموزش «مؤسسه مطالعات اسلام و یهود» در دانشگاه «دنور» تدریس می‌شود، می‌توان دروس ذیل را نام برد:

۱. درآمدی بر اسلام؛
۲. ادبیات عرب (زبان عربی مقدماتی)؛
۳. ادبیات گفت‌وگو (جدل لفظی بین یهودیت، مسیحیت و اسلام)؛
۴. سیره و اندیشه مایمون (Maimon)؛
۵. شکوه و جلال اسپانیا؛ یهودیت، اسلام و مسیحیت در اسپانیا و مناطق اطراف؛
۶. [حضرت] محمد ﷺ و صدر اسلام؛
۷. تاریخ خاورمیانه ۶۰۰ م - ۱۶۰۰ م؛
۸. خاورمیانه قبل از اسلام؛
۹. جوامع و مذاهب قبل از اسلام؛
۱۰. یهودیت، مسیحیت، شرک اعراب؛
۱۱. ظهور اسلام در خاورمیانه: محمد، اسلام و قرآن؛
۱۲. قرآن؛

اعضای هیأت علمی مؤسسه از سراسر دنیا با تخصص‌های گوناگون و در زمینه مطالعات اسلام و یهود، زندگی یهودیان در اسلام، روابط اسلام و یهود و موضوعاتی از این قبیل انتخاب شده‌اند. در مسیر کارهای مهم و اساسی مؤسسه، اعضای شناخته‌شده اسلامی و یهودی «دنور» در سراسر دنیا به فعالیت می‌پردازند. این مجموعه از حمایت‌های بی‌دریغ دانشگاه و مجامع عمومی نیز برخوردار شده است، به طوری که برنامه‌های مؤسسه باعث توجه استادان ملی و بین‌المللی شده و مقالات، مصاحبه‌ها و نظرات گوناگون در مجلات مهمی از جمله نیویورک تایمز، واشنگتن پست، المجله لندن و یدیعوت آهارنوت تل‌آویو منعکس می‌شوند.

بودجه مؤسسه از طریق مرکز مطالعات دانشگاه «دنور» و بعضی از کمک‌های دولتی تأمین می‌شود، اما هیچ‌کدام از برنامه‌های مؤسسه بدون کمک‌های مالی خارجی انجام‌پذیر نمی‌باشند. برای مثال، همایش‌های بین‌المللی سال ۱۹۹۳ و ۱۹۹۴ مؤسسه از

۱۳. پنج ستون دین؟ رافائل جوزف (Raphael Jospe) نام برد.
۱۴. یهودیان تحت اختیار [حضرت] محمد ﷺ؟
۱۵. مطالعه و تمرین قرآن؟
۱۶. حقوق اسلامی، سنن و نهادها؟
۱۷. شیعیان و ترک‌ها، جنگ‌های صلیبی و مغول‌ها؟
۱۸. عرفان؟
۱۹. ممالیک، عثمانی و صفویه؟
۲۰. زندگی اسلامی؟
۲۱. ابن بطوطه؟
۲۲. حدیث و حقوق (زن، طلاق، نکاح، مال، جهاد، صدقه و...)?
۲۳. شخصیت‌های ادبی و تاریخی (هارون‌الرشید، غزالی، ابن‌سینا، میمونه، جده هالوی، ابن‌خلدون)؟
۲۴. جنبش‌های مذهبی (دروز، صوفی، فاطمی، مغول و...).
۱. مسلمانان و یهودیان در آمریکای شمالی؟
۲. زنان، خانواده و کودکان در سنتن اسلامی و یهودی؟
۳. نگرشی به عدالت اجتماعی در اسلام و یهودیت دورهٔ میانه؟
۴. جان پل دوم در دین اسلام و یهودیت؟
- همایش‌های برگزار شده
- در سال ۱۹۸۰، مؤسسه پنج همایش بین‌المللی برگزار کرده که هم‌اکنون تمام سخنرانی‌ها و مقالات ارائه شده در آنجا در دو جلد با عنوان «مطالعات سنتن اسلام و یهودیت» منتشر شده‌اند.
- همایش‌های مهم برگزار شده عبارتند از:

و تحقیق‌های ارائه شده را به همراه سایر اطلاعات مؤسسه در مجله‌ای به نام *مطالعاتی در سنن اسلامی و یهودی* (Studies in Islamic and Judaic Traditions) منتشر می‌کند.

نشانی پایگاه اینترنتی:

<http://www.du.edu>

نشانی پست الکترونیک:

webmaster@du.edu

۵. اسلام، ملی‌گرایی و ساختار حکومتی در بوسنی و هرزگوین؛

۶. زنان و گرایش به اسلام: نکاح، خانواده و حقوق زنان در دین اسلام و یهودیت؛

۷. کارگاه تحقیقاتی: ثمرات فلسفی مابین اندیشه‌های اسلامی و یهودی؛

۸. فراخوان مقاله: رویکرد و بازیابی گذشته؛ تاریخ و تاریخ‌نگاری سنن اسلامی و یهودی.

این فراخوان مقاله برای همایش

بین‌المللی در رابطه با درک و عدم درک

مسائل گذشته در دین اسلام و یهودیت

شامل مباحث تاریخی، زمان صدر

اسلام، امپراتوری عثمانی، اسلام و

یهودیت در آفریقا، عصر نوین و ...

می‌باشد. این مقالات از حیث تاریخی و

تاریخ‌نگاری، مورد ارزیابی قرار

می‌گیرند. مقالات می‌توانند در زمینه

متون کلاسیک یا تاریخی و مسائل معاصر

باشند. آقای عظیم نانجی (Azim Nanji)

همکار مدیر برنامه این کنفرانس هستند.

«مؤسسه مطالعات اسلام و یهود» در

دانشگاه «دنور» پس از برگزاری

همایش‌های بین‌المللی، مجموعه مقالات

دانشگاه ویلانووا

(Villanova University)

دانشگاه «ویلانووا» در ایالت پنسیلوانیا،

«مرکز مطالعات علوم اسلامی و

زبان عربی» را در سال ۱۹۸۳ برای

شناخت اهمیت خاورمیانه تأسیس

کرد. تمدن اسلامی و عربی قرن‌هاست

که تأثیر عمیقی بر هنر و علوم

دارد.

امروزه اقتصاد و سیاست بین‌المللی

به‌طور گسترده‌ای از پویایی جهان اسلام و

عرب متأثر است. مقامات دولتی، اعضای

کنگره، بانک‌ها، رسانه‌ها و محققان بر

ضرورت آشنایی اساسی به منظور درک

در دانشگاه «وبلانوا» مجله مطالعات خاورمیانه و آسیای جنوبی حاوی مقالات تحلیلی و تحقیقی مربوط به جوامع اسلامی نوین نیز منتشر می‌شود.

اعضای هیأت علمی مرکز متشکل از استادان بنام و متخصص در علوم اسلامی هستند که هدف واحدی در جهت ارتقای سطح دانش دین اسلام و ابعاد گوناگون فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی دنبال می‌کنند. در این مرکز، همچنین معیارهای درسی مقاطع گوناگون تحصیلی به صورت کامل در جزوه اصلی آمده‌اند. کلیه استادان در زمینه جوامع، فرهنگ‌ها، و مردم گذشته و حال جهان اسلام و عرب با توجه خاص به منطقه خاورمیانه متمرکز هستند.

اهداف مرکز

ارتقای سطح آموزشی و پژوهشی در رابطه با اوضاع کنونی خاورمیانه از حیث وضعیت داخلی و کاربردهای جهانی نیز از اهداف مرکز به شمار می‌رود. مرکز به دنبال شناخت نیازهای کلی در جهت درک مسلمانان و اعراب است و از

ابعاد اجتماعی، اقتصادی و مذهبی منطقه خاورمیانه تأکید دارند.

برنامه‌های آکادمیک

دوره‌های کارشناسی در جهت مطالعات علوم اسلامی و زبان عربی در تعامل با سایر دروس اصلی، ایفای نقش می‌کنند. دروس این مرکز دانشجویان را قادر خواهند ساخت ابعاد اسلامی را فراگیرند و آن‌ها در جهت فهم مسائل بین‌المللی و فرهنگ‌های جهانی به کار بندند. این برنامه‌ها همچنین دانشجویان را برای کار و فعالیت در امور دولتی و تجاری مربوط به منطقه و مقاطع بالای تحصیل، کارشناسی ارشد و دکترا در ارتباط با جهان عرب و اسلام آماده می‌سازند.

مرکز مطالعات علوم اسلامی و زبان

عربی، سخنرانی‌ها، همایش‌ها، برنامه‌های جانبی در سطح دانشگاه و کمیته‌های بزرگ‌تر در فیلادلفیا برگزار می‌کند. همچنین همایش‌هایی با حضور استادان فن از آمریکا و سایر نقاط به منظور مطالعه جوامع اسلامی تشکیل می‌دهد.

بازدید و فعالیت در دانشگاه «ویلانوا»، تبادل اطلاعات دانشجویان و استادان، و ارتقای سطح دانش اعضا.

برنامه‌های آموزشی

دروس ارائه شده در مرکز، دانشجویان را قادر خواهند ساخت فرهنگ‌ها و جوامع مهم منطقه را بشناسند و زبان عربی را، که مهم‌ترین و گسترده‌ترین زبان مورد استفاده در خاورمیانه است، بیاموزند. این برنامه‌ها برای دانشجویان کلیه دانشکده‌ها قابل استفاده‌اند و هر کدام از آن‌ها می‌توانند در واحدهای درسی اختصاصی مرکز ثبت نام کنند. دانشجویان تشویق می‌شوند که پس از کسب نمرهٔ قبولی در واحدهای پیش‌نیاز، وارد برنامه‌های آموزشی مرکز شوند. روشن است که پذیرش دانشجویان تابع قوانین خاصی است. همچنین آن‌ها ترغیب می‌شوند که زبان عربی را در یک کشور عرب زبان از طریق یکی از برنامه‌های خارجی دانشگاه بیاموزند که این امر مستلزم زندگی و اقامت در یکی از این کشورها برای مدت زمانی خاص

برنامه‌هایی که این نیاز را برآورده می‌کنند، پشتیبانی می‌نماید. «مرکز مطالعات علوم اسلامی و زبان عربی» اهداف خود را از طریق برنامه‌ها و فعالیت‌های ذیل دنبال می‌کند:

- تقویت و بسط دانش اعضای هیأت علمی در رشتهٔ مربوط خود از طریق آموزش و پژوهش؛
- دعوت از کلیهٔ فارغ‌التحصیلان «ویلانوا» برای شرکت در برنامه‌های کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترای مرکز؛
- گسترش واحدهای درسی در سطوح بالاتر؛
- تشویق و فراهم آوردن امکانات برای دانشجویان به منظور اقامت و مطالعه در کشورهای اسلامی، عربی و خاورمیانه در طول تابستان یا در طول سال تحصیلی؛
- برگزاری سخنرانی‌ها و همایش‌ها برای دانشجویان و استادان؛
- برنامه‌ریزی و حمایت از تشکیل کارگاه‌های تحقیق، همایش‌ها و نشست‌ها در زمینهٔ علوم اسلامی و زبان عربی؛
- دعوت از استادان بین‌المللی باگرایش و تخصص در علوم اسلامی به منظور

همایش‌ها و سخنرانی‌ها

برای نیل به هدف ارتقای درک بهتر از مسائل اسلامی، «مرکز مطالعات علوم اسلامی» دانشگاه «ویلانو»، به‌طور منظم جلسات و همایش‌های خاصی برگزار می‌کند. این جلسات عموماً در ساعات عصر و در مرکز «سنت آگوستین»، اتاق ۳۰۰ تشکیل می‌شوند. شرکت برای عموم آزاد است. در ذیل، به چند همایش و سخنرانی اشاره می‌کنیم:

۱. آیا صلح خاورمیانه ممکن است؟ آینده اسرائیل، فلسطین، یهود و زندگی یهودیان؟
۲. سیاست جدید اسلام: نفاق، دموکراسی و تغییر جهان؟
۳. همایش مخصوص حوادث عراق؟
۴. نقش اسلام در جاده ابریشم چین؟
۵. پویایی‌شناسی نارضایتی: اسلام‌گرایی و اصلاح در عربستان سعودی؟
۶. آینده افغانستان؟
۷. حقوق سیاسی زنان در اسلام: ظهور گفتمان حقوقی جدید.

مجله مطالعات خاورمیانه و آسیای

جنوبی (*The Journal of South Asian*)

است. این امر به دانشجویان کمک می‌کند تا تجارب متداول و همین‌طور فرصت یادگیری مهارت زبان عربی را به دست آورند.

دروس

۱. زبان عربی استاندارد؛
 ۲. معرفی اسلام؛
 ۳. تاریخ خاورمیانه نوین؛
 ۴. روابط بین‌الملل خانواده؛
 ۵. سیاست تطبیقی کشورهای عربی؛
 ۶. تاریخ و تمدن اسلامی؛
 ۷. زبان عربی استاندارد (مقدماتی).
- از استادان و محققان دانشگاه در زمینه اسلام‌شناسی، می‌توان از کیل سی. الیاس (Kail C. Ellis)، ماین اتر (Mine Ener)، شمس سی. اناتی (Shams C. Inati)، مغان کیتا (Moghan Keita)، آن م. لث (Ann M. Lesch)، حافظ مالک (Hafeez Malik)، محمد کی. نجاوی (Mohammad K. Najdawi)، سید م. عمران (Sayed M. Omran) و حسن شهپری (Hasan Shahpari) نام برد.

- ارتقای دوستی بین مسلمانان و غیرمسلمانان؛

- عرضه اسلام به غیرمسلمانان، به گونه‌ای که آن‌ها پیام و آموزه‌های اسلام را در شکل صحیح آن بیاموزند.

این مرکز دارای بخشی مستقل در پایگاه دانشگاه نیویورک می‌باشد که فعالیت‌ها و همایش‌های خود را در آن اعلام می‌دارد. این مرکز مجله‌ای را با نام آفتاب در زمینه مسائل اسلامی و فعالیت‌های خود منتشر می‌نماید.

دروس مرکز

دروس مرکز در مقاطع کارشناسی ارشد عبارتند از:

۱. یهودیت، مسیحیت و اسلام؛
۲. اسلام کلاسیک و میانه: از [حضرت] محمد ﷺ تا مالیک؛
۳. شیعه در اسلام؛
۴. درآمدی بر مطالعات اسلامی؛
۵. اسلام در دنیای جدید؛
۶. اسلام و غرب؛
۷. مسیح و [حضرت] محمد ﷺ:

کندوکا و تاریخ؛

(*and Middle Eastern Studies* حاوی

مقالات تحلیلی و تحقیقی مربوط به جوامع اسلامی نوین نیز در دانشگاه ویلانوا منتشر می‌شود.

نشانی پایگاه اینترنتی:

<http://www.villanova.edu>

نشانی پست الکترونیک:

info@villanova.edu

دانشگاه نیویورک

(New York University)

«مرکز اسلامی دانشگاه نیویورک» یکی از فعال‌ترین مراکز این دانشگاه است که در سال ۲۰۰۱ به عنوان مرکز نمونه مراکز مذهبی برگزیده شد.

اهداف مرکز

این اهداف عبارتند از:

- مشارکت در جهت اتحاد و یکپارچگی مسلمانان؛
- انجام فعالیت‌های اجتماعی، فرهنگی، مذهبی و علمی به بهترین روش اسلامی؛
- ایجاد هماهنگی بین سازمان‌های موثق اسلامی؛

۸. حقوق اسلامی و جامعه؛
۹. جوامع اسلامی؛
۱۰. حکومت و جامعه در ایران معاصر.
- مدیران این درس شامل پیتر ج. چلکوسکی (Peter J. Chelkowski)، فرانسیس ای. پیترز (Francis E. Peters)، مایکل گیلسنن (Michael Gilson)، ایدا اربل (Ayda Erbal)، جاشوالوی (Joshua Levy)، کارولین مارچی (Caroleen Marji)، آدام اودد (Adam Oded)، آلکسیچ سوریتسف (Alexej Sivertsev)، برنارد هایکل (Bernard Haykel)، آلفرد ل. ایوری (Alfred L. Ivry) و ازیمردی عزرا (Azyumardi Azra) می‌باشند.
- طرح‌های تحقیقاتی**
- همچنین در این دانشگاه، طرح‌هایی تحقیقاتی در زمینه موضوعات اسلامی در دست می‌باشند که نام برخی از آنها عبارتند از:
۱. سوء تعبیر در مورد تلقی اسلام از زن؛
 ۲. اسلام: جزیره‌ای در دریای جهل؛
 ۳. اسلام: مروری تاریخی، عملی و عقیدتی؛
۴. اسلام در اسپانیا پس از جهان‌گشایی؛
۵. مستندات اساسی در اسلام؛
۶. هویت و اسلام؛
۷. مستندات اساسی در ارتباط با اسلام و جهان‌گشایی مجدد.
- سخنرانی‌ها و همایش‌های برگزار شده**
- در پایان، جا دارد از سخنرانی‌ها و کنفرانس‌های برگزار شده در دانشگاه نیویورک نام ببریم:
۱. اسلام و آمریکا در سرزمین جهانی؛
 ۲. جامعه اسلامی (سوء برداشت از اسلام)؛
 ۳. عدالت الهی: اسلام و افعال اجتماعی؛
 ۴. شاهدان تروریسم؛
 ۵. ماهیت مبارزه؛
 ۶. حقوق بشر و عدالت اجتماعی؛
 ۷. ایمان و صفای روح؛
 ۸. حقیقت در مورد اسلام؛
 ۹. آزادی اسلامی: ایمان، جنس و تمایلات جنسی؛
 ۱۰. تلاش برای ساخت مشخصه اسلامی. نشانی پایگاه اینترنتی: <http://www.nyu.edu>
- نشانی پست الکترونیک: webmaster@nyu.edu

شرو، شگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی